

Regelbunden tillsyn i Söderfjärdsskolan

Grundskolan årskurs 6-9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Vaxholms kommun och besökt Söderfjärdsskolan den 30 september 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.Skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.Skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 17 mars 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna i samband med skolbesöket.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Söderfjärdsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Söderfjärdsskolan intervjuades tf rektorn, lärare, och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Tf rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Söderfjärdsskolan

Söderfjärdsskolan	Antal elever
Grundskola	314

Källa: Skolans egna uppgifter i september 2008

Söderfjärdsskolan ligger i centrala Vaxholm och omfattar grundskola årskurs 6-9 samt en kommunövergripande grupp för elever med diagnos Aspergers syndrom. Skolans nya rektor hade vid inspektionstillfället ännu inte tillträtt utan skolans biträdande rektor arbetade tillfälligt som tf rektor.

Bedömningar

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar och bedömning:

Söderfjärdsskolan startade hösten 2004 med årskurs 6 och har sedan successivt byggts ut vilket innebär att skolan vårterminen 2008 för första gången hade elever som lämnade årskurs 9 och därmed saknas officiell betygsstatistik för skolan.

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog för vårterminen 2008 ur vilken inspektörerna kan utläsa att 14 procent av skolans elever ej nått målen i samtliga ämnen. För övrigt saknas tillgängliga sammanställningar över elevernas kunskapsresultat vilket gör att Skolinspektionen saknar underlag för att bedöma hur väl skolan lyckas i sitt kunskapsuppdrag.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

- 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

För årskurs 8 och årskurs 9 finns betygskataloger att tillgå. I övrigt saknas en systematisk uppföljning som Skolinspektionen kan ta del av. Skolans lärare och tf rektorn uppger emellertid vid inspektionstillfället att ett gemensamt och webbaserat uppföljnings- och dokumentationssystem är under utarbetande. Syftet med arbetet är att det färdigställda systemet ska utgöra ett stöd för lärarna vid uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen

och årskurser.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör säkerställa arbetet med uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I grundskoleförordningen anges att minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Tillsynen av Söderfjärdsskolan visar att det varierar mellan olika lärare hur tydligt informationen om elevernas kunskapsutveckling är kopplad till de nationella målen. Skolinspektionen har tagit del av de underlag i form av skriftliga kunskapsomdömen som utarbetas inför utvecklingssamtalen. Dessa underlag omfattar inte alltid alla ämnen och de omdömen som ges beskriver till stor del beteenden och är inte tydligt kopplade till kursplanernas nationella mål. I årskurs 6 erbjuds eleverna ett "lära känna samtal" vid höstterminens start. Detta uppfyller inte förordningarnas krav på utvecklingssamtal.

Skolinspektionen bedömer att den information som ges vid utvecklingssamtalen tydligare bör kopplas till kursplanernas nationella mål. Utvecklingssamtal måste genomföras i samtliga årskurser.

1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ställs det krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Se Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2006:10).

4 (13)

Tillsynen visar att alla elever på Söderfjärdsskolan har en individuell utvecklingsplan. Skolan följer en gemensam mall som innehåller beskrivningar av elevernas starka sidor, kort- och långsiktiga mål samt olika insatser från deltagande parter. Av de exempel på individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår att kvaliteten på dessa är skiftande. Då Söderfjärdsskolan, vid tillsynstillfället inte har genomfört utvecklingssamtal med alla elever, gör Skolinspektionen sin bedömning utifrån de tidigare bestämmelserna för individuella utvecklingsplaner.

De planer som Skolinspektionen har tagit del av bedöms behöva utvecklas så att mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Vidare förutsätter Skolinspektionen att de nya bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ligger till grund för skolans fortsatta arbete i detta avseende.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

Motivering

Vid tidpunkten för tillsynsbesöket saknade skolan en sammanställning över resultatet från de nationella ämnesproven varför Skolinspektionen inte kan göra någon bedömning av punkt 1.3.1

- 1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska en skriftlig bedömning ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret.

I Söderfjärdsskolan utfärdas inte sådana skriftliga bedömningar, vilket måste åtgärdas.

1.4 Genomförande av utbildningen**Bedömningspunkter**

- 1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I läroplanen anges att eleverna ska få inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. För att eleverna ska ha möjlighet till inflytande och ansvarstagande måste de ha kännedom om de mål som styr utbildningen och få delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen.

Tillsynen i Söderfjärdsskolan visar att eleverna generellt har begränsade möjligheter att utöva inflytande över undervisningsprocessen och över sitt eget lärande. Lärarna planerar det mesta av undervisningen och eleverna ges mer sällan utrymme att delta i och ha synpunkter på undervisningens innehåll och planering. Det finns emellertid en variation mellan olika lärare och ämnen, vilket bekräftas av såväl lärare som elever. De elever Skolinspektionen samtalat med beskriver också ämnen eller arbetsområden där de har ett tydligt inflytande över innehåll, arbetssätt och redovisningsformer. Vid tillsynen framkommer vidare att eleverna har en begränsad kännedom om målen för utbildningen.

Skolinspektionen bedömer därför sammantaget att elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande bör förbättras

6 (13)

- 1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

- 1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

All undervisning ska enligt läroplanen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Tillsynen visar att eleverna i begränsad omfattning ges möjligheter att utifrån egna behov pröva olika arbetssätt och arbetsformer eller att utmanas att gå vidare i sin kunskapsutveckling. Det finns en variation mellan olika lärare och ämnen men eleverna arbetar i alltför hög grad med samma uppgifter.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar och behov bör förbättras.

- 1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen.

Förutom skolans särskilda undervisningsgrupper visar tillsynen att särskilt stöd erbjuds de elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska, matematik och i viss mån idrott och hälsa. I övriga ämnen erbjuds inte detta stöd. En analys av satta betyg årskurs 9 vårterminen 2008 tyder även på att elever i behov av stöd i andra ämnen inte fått detta. Tf rektorn menar att det finns fler elever som är i behov av någon form av stödinsats än vad som skolan kan ta om hand.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att alla elever får det stöd de har rätt till.

- 1.5.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av åtgärdsprogram som till stor del består av arbetsuppgifter till eleverna att utföra. Det framkommer inte vilka behov eleven har eller hur dessa ska kunna tillgodoses. I de fall elever i årskurs 8 och årskurs 9 riskerar att inte nå betyg godkänt utfärdas en så kallad betygsvarning som kopplas till en åtgärdsplan. Av de urval av planer som Skolinspektionen tagit del av framgår inte skolans insatser för att eleven ska nå målen utan dokumentet utgör mer en planering när olika mål ska vara uppfyllda.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med åtgärdsprogrammen måste förbättras.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

8 (13)

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Skolans elever uppger till inspektörerna att de i stort sett upplever skolan som lugn och trygg men att det saknas arbetsro i några klasser.

Trots att Skolinspektionen också i stort sett uppfattar skolan som trygg och trivsam, bör studiemiljön för eleverna förbättras i vissa klasser.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Skolan ska enligt läroplanen främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling ska aktivt motverkas.

Trots att det enligt de intervjuade grupperna sällan förekommer kränkningar så förekommer det att enstaka elever eller grupper av elever skapar oro under raster. Även hot har förekommit. Detta bekräftas av såväl lärare som elever. Det är viktigt för skolan med ett systematiskt och aktivt värdegrundsarbete som genomsyrar hela skolans verksamhet. Idag arbetar skolan på olika sätt med värdegrundsfrågor men enligt flera elever agerar skolans lärare olika.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolans värdegrundsarbete bör förbättras.

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. Enligt en särskild förordning ska eleverna vara delaktiga vid framtagandet, uppföljning och bearbetning av planen, se vidare Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). I detta arbete bör beaktas att plankravet från och med den 1 januari 2009 framgår av 14 a kap. 8 § skollagen och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567).

Skolans likabehandlingsplan, som Skolinspektionen tagit del av, bedöms inte fullt ut uppfylla lagens krav på en sådan plan. I fråga om planerade åtgärder bör planen vara mer konkret och utgå från en aktuell kartläggning av verksamheten.

Skolinspektionen bedömer därför att skolan likabehandlingsplan måste utvecklas i dessa delar.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (13)

- 3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Undervisning i svenska som andraspråk ska enligt grundskoleförordningen anordnas för de elever som behöver det. Beslut om sådan undervisning ska fattas av rektorn.

I Söderfjärdsskolan finns elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk men som i stället erbjuds särskilt stöd i svenska. Skolinspektionens uppfattning är att skolan inte gör någon tydlig åtskillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att undervisning i svenska som andraspråk måste anordnas för de elever som behöver det.

- 3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

- 3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen är kommunen skyldig att för undervisningen använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Enligt officiell statistik från Skolverket för läsåret 2007/08 har 72 procent av skolans lärare pedagogisk högskoleexamen. Jämfört med rikets kommunala skolor där motsvarande andel är 86 procent, är andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen således låg på Söderfjärdsskolan. Motsvarande värde för kommunens skolor är 80 procent. Vid inspektionstillfället bekräftar skolans sammanställning över anställda lärare att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen fortfarande är låg.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar**Bedömningspunkter**

3.3.1 Rektorn är förtrogen med verksamheten och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Mot bakgrund av att resultat inte följs upp och utvärderas, att det finns elever som inte får det särskilda stöd de är i behov av, att elevernas möjlighet till inflytande över skolans verksamhet är begränsat samt att individanpassningen bör förbättras, bedömer Skolinspektionen att det pedagogiska ledarskapet på Söderfjärdsskolan behöver stärkas.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

12 (13)

- 3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen har rektorn ett ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera såväl effekterna av värdegrundsarbetet som elevernas kunskapsresultat. Undervisningsmål och metoder ska ständigt prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.

Rektorn och skolans personal uppger att skolan genomför utvärderingsinsatser i olika sammanhang. Årligen anordnas exempelvis planerings- och utvärderingsdagar för hela skolan. Olika arbetsområden utvärderas under läsårets gång. Tillgängliga resultat sammanställs, följs upp och utvärderas dock i begränsad omfattning på en mer övergripande skolenivå. Endast ett fåtal resultat redovisas i skolans verksamhetsberättelse och utan uppenbar anknytning till de nationella målen.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete samt vidta åtgärder för att följa upp elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 9.

- 3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Stöd för hur en kvalitetsredovisning kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

Skolinspektionen har tagit del av skolans verksamhetsberättelse som i huvudsak följer en kommunal mall. Verksamhetsberättelsen innehåller till viss del en beskrivning i vilken mån skolan har uppnått de mål för utbildningen som kommunen har fastslagit. Skolans verksamhetsberättelse kan dock inte jämföras med en kvalitetsredovisning enligt förordningens krav.

Skolinspektionen bedömer därför att skolans kvalitetsredovisning måste förbättras i flera avseenden; måluppfyllelsen i flera ämnen bör analyseras och redovisas och en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska ingå i kvalitetsredovisningen.

Stockholm 2008-12-17

Sigbritt Gålnander

Anette Älmdalen